

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 158 • Vychází 18. září 2016

Milí čtenáři,

viděli jste již v naší přírodě bobra? Já nikoliv, přesto tomuto podivuhodnému hlodavci věnuji svůj úvodník. Nespatřil jsem bobra nejen proto, že je to převážně noční zvíře, ale také protože donedávna prostě až na malá území u nás nežili. Možná k tomu přispělo, že mne neuchvátilo rybaření a mým „biotopem“ jsou hlavně lesy, luka, kopce a hory.

Začali jsme však na našich toulkách potkávat stopy bobří činnosti stále častěji. Nejen na Kateřinském potoce v Českém lese, tam už bobr, který sem migroval z Bavorska žil již více než dvacet let, ale třeba i na střední Berounce nebo na Šumavě. A že na něj nejsme zvyklí, dokládá, což přiznávám, že zprvu jsem do špičky ohlodané pařezy na břehu Berounky považoval za ne moc pěknou práci sekerou nedaleko sedících rybářů. Snad nejvíce mne pak překvapil nálezh ohlodaných buků na břehu Malého Javorského jezera ve výšce 918 metrů nad mořem (byť to je již kousek za naší jižní hranicí).

Když pak byl před dvěma lety představen státní program péče o tohoto chráněného živočicha zařazeného mezi silně ohrožené, nestačil jsem se divit. V celém Jihočeském kraji (a v několika přilehlých územích, s nimiž máme společná povodí) s výjimkou Národního parku Šumava je možné bobra lovit tak, aby tu nebyl ani jediný z důvodu ochrany jihočeských rybníčních soustav. O to víc jsem byl zvědavý na přednášku Jitky Uhlíkové z Agentury ochrany přírody a krajiny, kterou jsme si pozvali na zářijový Zelený čtvrtek do Budějovic.

Ta má celý program péče o bobra evropského na starosti a navíc se na bobra jako zooložka specializuje. Dozvěděli jsme se tak mnoho zajímavého o biologii bobra, jeho historii na našem území – asi je známo, že sem odpradávná patří, méně, že tu byl prakticky zcela vyhuben hned dvakrát v 18. a v 19. století. Nejen u nás, na začátku 20. století zbývalo v celé Evropě podle odhadů nějakých 1200 zvířat. Nyní už jich je na 450 tisíc, z toho u nás jich už může být 6 tisíc, jak se sem vrací po různých tocích. A to mu jde vsutku dobře, když putuje až 20 kilometrů za noc, za týden i 80 km. Svým teritoriím je věrný a tak mláďata, kterých má 2-5 ročně musí hledat nové domovy. Naše nika stále ještě není obsazena.

Jenže je to taky skvělý stavitel – přehrazuje toky, ucpává rybníční odtoky, staví si své nory a hnízda v březích, ale i v hrázích a tím se dostává do střetů se zájmy člověka. Zatím je to při jeho počtech omezené, ale právě obavy, že by mohlo dojít k neštěstí protržením nějaké rybníční hráze, kterých tu máme opravdu velké množství, vedlo k vyloučení našeho kraje z území, kde je bobr chráněn. Jestli se to podaří, je otázkou, myslivci nejsou zrovna motivováni představou, že si pověsí bobří hlavu nad postel nebo dají bobří ocas k nedělnímu obědu. A stejně jako Čapkovi mloci, už byl spatřen bobr u Lenory, u Rájova, u Loučovic a na Malší u Rychnova. Ba jedna bobří rodina žije již i ve Vltavě v Praze ... Zvykejme si.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

O české uranové těžbě v Berlíně	str. 6
Biodiverzitou za lepší úrodu	str. 15-17
Pozvánky na akce	str. 21-24

Třicet států světa vyzývá k lepší ochraně Národního parku Šumava

Světový kongres Mezinárodní unie ochrany přírody přijal rezoluci o našem největším NP

Světový kongres IUCN (Mezinárodní unie ochrany přírody), jejíž je Česká republika členem, schválil rezoluci k nápravě péče o NP Šumava. K tomu, aby Šumava mohla nadále zůstat národním parkem dle mezinárodních kritérií (kategorie II dle klasifikace IUCN), je podle rezoluce nezbytné, aby byla rozloha bezzásahového území neprodleně zvětšena na 30 % plochy NP. Druhým požadavkem je závazný harmonogram pro další rozšiřování území ponechaného přírodnímu vývoji na nejméně polovinu rozlohy NP do roku 2030.

Rezoluce se týká národních parků Šumava a Bavorský les i navazujícího chráněného území Natura 2000 Böhmerwald-Mühltäler v Rakousku. Požaduje jednotné zásady péče o oba národní parky a vyzývá ředitele IUCN, Světovou komisi pro chráněná území (WCPA) a členy IUCN v regionu k jednání s představiteli zodpovědných států. Dokument vyzývá k postupu v přísném souladu s vědeckými doporučeními. Byl přijat drtivou většinou přítomných - šedesáti hlasy z celkového počtu 61 oficiálních zástupců třiceti států. ČR se zdržela hlasování.

Mezinárodní unie ochrany přírody ocenila závazek ČR a Bavorska pečovat o NP Šumava a NP Bavorský les společně v souladu s jejich zařazením do kategorie II – národní parky. Unie však v rezoluci vyjádřila znepokojení nad „nejednotným uplatňováním těchto zásad v největší přírodní zalesněné oblasti ve střední Evropě, která zahrnuje národní parky Šumava a Bavorský les“. Dokument upozorňuje, že „NP Šumava nejedná v souladu s doporučeními Světové komise pro chráněná území (WCPA) urychlit přechod k bezzásahovému režimu na převažující části parku. Nedostatečná rozloha přírodní zóny je neslučitelná s klasifikací kategorie II IUCN.“

Celý text rezoluce je zde: <https://portals.iucn.org/congress/motion/035#block-views-motion-comments-block>, úředně neověřený český překlad najdete za článkem.

Světový kongres IUCN také schválil starší rezoluci k NP Šumava, přijatou desátým Světovým kongresem divočiny (Salamanca, 2013). Ta žádá naplnit doporučení Světové komise pro chráněná území a mj. říká: „NP Šumava není jen národní, ale také evropskou a světovou pýchou jako mezinárodně uznávané a důležité území divoké přírody a unikátní přírodní poklad.“

IUCN varovala předchozího ředitele NP Šumava Jiřího Mánka, že nezačne-li vláda chránit unikátní přírodu a respektovat mezinárodní pravidla, přestane OSN uznávat Šumavu jako národní park. Ministr Richard Brabec a nový ředitel NP Pavel Hubený zastavili destruktivní kroky předchozího vedení ministerstva

i správy NP a obnovili spolupráci s NP Bavorský les. Nezajistili však ochranu dostatečné rozlohy území ponechaného divoké přírodě včetně některých nejvzácnějších území tak, aby NP Šumava odpovídal mezinárodním kritériím pro národní parky. V evropských národních parcích je obvyklým cílem dosáhnout 75 % rozlohy pro tzv. jádrovou zónu, v níž člověk nezasahuje do přírodních dějů. Již nyní tvoří ve většině z nich více než polovinu území.

IUCN vyslala v roce 2002 na žádost ČR do NP Šumava misi expertů Světové komise pro chráněná území (WCPA). Ta konstatovala, že dlouhodobý cíl dosáhnout nejméně poloviny

rozlohy NP Šumava chráněné jako první zóna do roku 2030 je správný. Tento cíl obsahoval plán péče o národní park schválený za vlády Miloše Zemana a byl platný v letech 2001-2013. Již tehdy ovšem IUCN kritizovala roztržitost a malou rozlohu bezzásahových zón.

Jaromír Bláha, expert na ochranu přírody a lesů Hnutí DUHA, řekl: „*Má-li být Šumava opravdovým národním parkem, musí zajistit ochranu divoké, svobodné, člověkem neřízené přírody na převažujícím území parku pro turisty i pro druhy a organismy, které v hospodářské krajině nepřežijí. Správa NP musí přinejmenším přidat několik procent bezzásahového území hned a ochránit taková unikátní místa, jako je divoká řeka Vydra nebo kaňony Křemelné a Otavy.*

„*Dobře víme z podrobných mapování, kde je na Šumavě nejzachovalejší příroda. Můžeme proto mít divočinu na polovině rozlohy NP hned. Ministr Brabec má jedinečnou příležitost udělat pro to nyní klíčový krok. Poslanci právě projednávají novelu zákona o ochraně přírody s novými pravidly péče o národní parky a ministerstvo životního prostředí právě schvaluje nový Plán péče o NP Šumava.*“

Pavel Kindlmann, člen Mezvládní platformy pro biodiverzitu a ekologické služby a účastník kongresu, řekl: „*Velice mě překvapilo, jak velký zájem projevují účastníci kongresu z celého světa o osud národního parku kdesi ve střední Evropě. Skoro každý, s kým tady mluvím, se mě ptá na Šumavu. ČR má ve světě pověst země, která o své přírodní bohatství řádně dbá, a cizinci proto nedokážou pochopit, proč je zrovna Šumava ve světové ochrannářské obci známá jakožto kontroverzní území díky kůrovci, misím IUCN či Světovému kongresu o divočině v Salamance. Těch pár lokálních politiků, co si z plánů na zničení divoké přírody na Šumavě tím, že ji otevřou developerům, udělalo volební program pro nejbližší volby, prokázalo pověsti ČR ve světě skutečně medvědí službu.*“

Libor Ambrozek, předseda Českého svazu ochránců přírody, řekl: „*Šumava se kvůli svým výjimečným hodnotám právem stala symbolem ochrany přírody v naší zemi. Právě probíhající kongres IUCN, jejíž je Český svaz ochránců přírody také členem, potvrzuje, že už nejen u nás, ale i na globální úrovni. Je proto velkou výzvou a zároveň naší odpovědností vůči budoucím generacím zařadit Šumavu mezi světově uznávaná útočiště divočiny i legislativně. Věříme, že podpora Mezinárodní unie ochrany přírody pomůže parlamentu a ministerstvu životního prostředí dotáhnout tento proces do úspěšného konce.*“

Tisková zpráva Českého svazu ochránců přírody a Hnutí DUHA

Rezoluce 6.035: Dodržování norem pro chráněná území v Divokém srdci Evropy

VÍTAJE výzvu 15. Cíle udržitelného rozvoje OSN (SDG 15), aby státy zajistily ochranu a obnovu ekosystémů, podporovaly jejich udržitelné využívání, udržitelně hospodařily s lesy a ochraňovaly biodiverzitu;

ROZPOZNÁVAJE, že SDG 15 podporuje hlavní cíl kategorie II chráněných území IUCN, podle zásad schválených pátým WCC v rezoluci 5.040 Schválení a jednotné uplatňování zásad péče o chráněná území chránit biodiverzitu společně s její podpůrnou ekologickou strukturou a podpůrnými ekologickými procesy;

ZNEPOKOJEN nejednotným uplatňováním těchto zásad v největší přírodní zalesněné oblasti ve Střední Evropě, které zahrnuje národní parky Šumava a Bavorský les na hranicích České republiky a Spolkové republiky Německo, jakož i navazující chráněná území Böhmerwald-Mühlhäutler v Rakouské republice;

VĚDOM si vyhlášení NP Šumava a NP Bavorský les za přeshraniční parky Federací EUROPARC, které se zakládá, mimo jiné, na vzájemných závazcích obou států spolupracovat na uskutečňování cílů kategorie II;

ZNEPOKOJEN, že NP Šumava nejedná v souladu s doporučeními Světové komise pro chráněná území (WCPA) urychlit přechod k bezzásahovému režimu na převažující části parku, protože nedostatečná rozloha přírodní zóny je neslučitelná s klasifikací kategorie II;

UZNÁVAJE nutnost mezinárodní spolupráce při ochraně přeshraničních a stěhovavých populací v NP Šumava, NP Bavorský les a území Böhmerwald-Mühlhäler, jakož i při ochraně území divoké přírody, jež slouží jako nášlapné kameny při migraci druhů jakožto nástroj adaptace na klimatické změny, ve snaze o dosažení SDG 13; a

S OHLEDEM na článek IV. Úmluvy o stěhovavých druzích, který vybízí strany uzavírat úmluvy ve prospěch všech přeshraničních populací, v souvislosti s cílem chráněných území kategorie II IUCN přispět k ochraně druhů s rozlehlým teritoriem, regionálních ekologických procesů a migračních cest;

Světový ochrannářský kongres, na svém šestém zasedání v Honolulu, ve Spojených státech amerických, 1.-10. září 2016:

1. ŽÁDÁ generální ředitelku IUCN, předsedkyni WCPA a členy v regionu o konzultaci s těmi, kdo jsou zodpovědní za správu NP Šumava a NP Bavorský les coby přeshraničních parků, aby zajistili porozumění této rezoluci a poskytli jednoznačný návod k jednotnému uplatňování zásad pro kategorie chráněných území IUCN;

2. BLAHOPŘEJE České republice a Bavorsku k jejich závazku pečovat o NP Šumava a NP Bavorský les v souladu s klasifikací druhé kategorie chráněných území podle IUCN;

3. SCHVALUJE Rezoluci 22, přijatou 10. Světovým kongresem divočiny (Salamanca, 2013), která zdůrazňuje mezinárodní význam ochrany divoké přírody v NP Šumava a vyzývá k uskutečnění doporučení WCPA ohledně péče o něj; a

4. KONSTATUJE, že pro to, aby NP Šumava naplňoval kritéria kategorie II, musí Česká republika naplnit předchozí doporučení WCPA, tedy přinejmenším:

a. neprodleně rozšířit bezzásahové zóny na 30% rozlohy NP a

b. vytýčit závazný harmonogram pro její další rozšiřování na nejméně 50% plochy NP do roku 2030, v přísném souladu s vědeckými doporučeními.

Senát podpořil petici požadující zásahy v lesích Šumavy

Na sklonku srpna podpořil Senát Parlamentu petici, která chce uzákonit zásahy v lesích Šumavy. Petice odpůrců národního parku požaduje zachování zelených lesů a zdrojů vody na Šumavě. Což o to, tyhle požadavky lesy v národním parku ponechané přírodě plně zajišťují. Jenže předkladatelé demagogicky tvrdí, že lesy jsou suché nebo na více než polovině národního parku poškozené a nezadržují vodu. A požadují, aby se proti kůrovci zasahovalo kácením. Senátoři nepozvali nikoho z vědců, kteří by tvrzení předkladatelů petice a jimi přizvaného odborníka uvedli na pravou míru. Ačkoli k tomu jsou dnes už desítky studií a data monitoringu přesvědčivě dokládají, že lesy po napadení kůrovcem se samy obnovují, vracejí se do přírodního stavu a vodní režim tím není nijak ovlivněn.

Bylo to tragikomické představení. Národního parku a přírody se zastaly pouze senátorky Eva Syková (za ČSSD) a Jitka Seitlová (za SZ) a ochránců přírody Václav Láska (za

SZ). Padaly tam například takovéto výroky:

Jan Stráský (prohlášený zpravodajem petice za ředitele NP Šumava, přičemž skutečný současný ředitel Hubený nebyl pozván):

„Mám strach, že nám někdy mohou ty tisíce hektarů, které teď dáme, z naprosto divného zdůvodnění – zmíním se o tom – přírodě, což nevím, co je.“

„říkám, že se Národní park snaží a legislativa mu v tom pomáhá, aby ubývaly lesy.“

„... nemám žádný podnikatelský záměr. Kdybych ho měl, tak bych ho na Šumavě nerealizoval, poněvadž by se mi stalo, že bych si za pět milionů postavil penzion a nějaký Senát nebo Poslanecká sněmovna by mi za tři roky řekly: Jo, kolem tohoto penzionu nesmíš ani na houby, to nyní měníme v území, kde člověk nesmí zasahovat, kde se nesmí pohybovat, kde nemůže být. Nemluvím o žádném snu, mluvím o tom, co se na Šumavě každodenně děje.“

„mám pocit, že se dostáváme do střetu nejen dvou ideologií ochrany přírody se člověkem nebo proti člověku, že se nedostáváme do náboženských sporů - poněvadž to je nové náboženství, že pro přírodu je nejlepší, když tam člověk nebude.“

„tomuto zákonu se těžko něco vytýká formulačně, kromě toho, že on zmocňuje k naprosto protilidským opatřením orgány, která se týkají Šumavy. Ano, pro mne je to protilidské, jestli nakonec nebudu moci chodit na houby ani na deseti procentech Šumavy.“

Senátor Jan Látka (ČSSD):

„Chceme ale, aby Šumava byla zelenou střechou Evropy. Ona se začíná stávat šedivou střechou Evropy, ale doslova střechou. Co tím myslím? Představíte si střechu, naprší a po střeše to steče. A my nechceme, aby to po střeše steklo, chceme, aby voda na Šumavě zůstala, aby se tam zadržela, aby byla zásobárnou pro spodní vody a udržela se co nejdéle, aby zde nedocházelo k odpařování a vůbec k odlivu vody.“

„... nemyslím si, že je dobře, abychom dělali ze Šumavy vědecký park a určitou laboratoř pro jednu nejmenovanou univerzitu.“

Senátor Zdeněk Škromach (ČSSD):

„Já si velmi vážím stanovisek odborníků, kteří skutečně ekologii rozumí. Na druhé straně vnímám samozřejmě i snahy aktivistů, kteří ale většinou ekologii nerozumí.“

„Tady je potřeba říct, že vývoj existuje a bude existovat. Oteplování taky existuje. I my na jižní Moravě to vnímáme na tom, že vinná réva a hrozny dozrávají do vyšší sladkosti, což je pozitivní, protože dnes vína na jižní Moravě jsou daleko kvalitnější.“

Senátor Jiří Oberfalzer (ODS):

„My jsme tedy zavedli nějakou bezzásahovou zónu, shodou okolností za to nikdo nemůže, přišly kalamity kůrovců, byly i polomy. A ten les prostě si s tím neporadil.“

„Ale když mi dovolíte ještě jedno brutální přirovnání, je to, jako kdybychom lékaře, vědce nechali zkoumat člověka, jak to bude, když umírá, že mu tedy nepomůže, bude zajímavé zkoumat, jestli náhodou si ten organismus poradí.“

Celý stenoáznam převážně naprosto bizarních projevů si přečtěte zde:

<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=10&IS=5753&D=25.08.2016#b17092>

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA

O české uranové těžbě v Berlíně

O víkendu 10. až 11. září oslavovali v Berlíně 30-leté výročí německého spolkového Ministerstva pro životní prostředí na akci „[Das Festival zur Zukunft der Umwelt](#)“. Sobotní blok [přednášek](#) k uranové těžbě zorganizovala organizace Nuclear-free Future Award Foundation se sídlem v Mnichově. O Austrálii mluvil Dave Sweeney z Australian Conservation Foundation, o Německu Frank Lange z Kirchlicher Umweltkreis Ronneburg. Olga Kališová z Cally pak prezentovala situaci v České republice - prezentaci najdete [zde](#).

Kromě minulosti a přítomnosti se česká prezentace věnovala také budoucím vizím pro rok 2030, ve kterých není místo pro novou uranovou těžbu v Brzkově či jinde v ČR, ani pro nové jaderné reaktory. Naopak si přejeme, aby byl pevně stanoven plán rekultivačních prací v Dolní Rožínce (a dalších potřebných místech naší země, kde jsou stále rezervy), vyčleněna finanční částka ze státního rozpočtu pro tento účel a aby se do roku 2030 jaderný provozovatel zabýval odstavováním jaderných elektráren (nejdříve Dukovany a po nich Temelínem).

O rekultivačním procesu po uranové těžbě ve spolkové zemi Durynsko jsem psala v květnovém *Ďáblíku*. Frank Lange se ve své prezentaci podrobně věnoval problematikým místům v Sasku i Durynsku. Fotografie odkališť a vodních toků s toxickým povlakem rezavé barvy řeknou víc než spousta slov. Upozorňují na nedůsledně provedené rekultivační práce či chybějící opatření bránící dětem a lidem v kontaktu s radioaktivními látkami. Frank také kromě spousty map s lokalitami poznamenanými těžbou uranu na konci své přednášky zařadil graf zaznamenávající výskyt rakoviny plic a silikózy v letech 2011 až 2015 u obyvatel v saském Meerane. Zde byl totiž radioaktivní materiál z odvalů v Crossen blízko Zwickau použit na stavbu silnic.

Dave Sweeney mluvil o obdivuhodných Aborigincích (jako Jeffrey Lee a Yvonne Margarula) a jejich vztahu k zemi, kterou obývali posledních asi 60 tisíc let, než na jejich půdu v posledních pár desítkách letech vtrhl uranový průmysl v podobě Rio Tinto a BHP Billiton a začal rabovat uran v těch nejzávažnějších místech z hlediska ochrany biodiverzity a vodních zdrojů (například v národním parku Kakadu v Northern Territory). Dave také varoval před úložišťovým projektem v Jižní Austrálii, za kterým stojí například MCM International s Charlesem McCombiem. Dave je častým účastníkem každoročních pochodů [Walkatjurra](#) za to, aby uran zůstal v zemi. Říká, že „stejně jako doba kamenná neskončila proto, že došly kameny, neskončí ani doba jaderná proto, že dojde jaderné palivo, ale protože – jak dokazuje Německo – existují čistější, bezpečnější a lepší energetické možnosti.“

Fotografie z této akce jsou [zde](#) (autorka: Kerstin Rudek z [Bürgerinitiative Umweltschutz Lüchow-Dannenberg](#)).

Olga Kališová

Evropský JOPRAD v Praze řešil co s vysoce aktivním odpadem?

V pražském Kongresovém centru se 7.- 8. září 2016 potkali na pololetní konferenci v rámci projektu JOPRAD zástupci pěti stran (ministerstva, organizace pro nakládání s odpadem, organizace pro technickou podporu, výzkumné entity a občanská společnost) z několika zemí Evropské unie, ale i z Ukrajiny. JOPRAD je jedním z projektů zabývajících se nakládáním s jaderným odpadem a vyhořelým jaderným palivem (viz Ďáblík č. 156). V ČR máme momentálně dvě instituce, které jsou partnery projektu JOPRAD: SÚRAO a Centrum výzkumu Řež s.r.o.. Další dvě - Centrum experimentální geotechniky Fakulty stavební Českého vysokého učení technického v Praze a Ústav jaderného výzkumu Řež – účast zvažují v rámci tzv. Joint Programming, na jehož přípravě pracovalo všech šest současných partnerů projektu. Teprve po finální konferenci JOPRADu v listopadu 2017, která se bude opět konat v

Praze, se rozhodne, s jakou vizí bude projekt pokračovat a jak moc bude financován Evropskou unií (zastoupenou Generálním ředitelstvím pro výzkum a inovaci DG-RTD) a ostatními partnery. I když bude projekt časově ohraničen, cíle projektu jsou dlouhodobé a vyžadují dobrovolnou a soustavnou spolupráci s ministerstvy jednotlivých států (v ČR je to Ministerstvo průmyslu a obchodu). Účastníci si od něj slibují například snížení nákladů na výzkum dosažený výměnou poznatků a zkušeností s ostatními.

Konference se mohli účastnit zástupci občanské společnosti, proto vyrazila i Calla. Veškeré přítomné nevládní organizace se účastnily ne jako partneři projektu, ale jako zástupci prosazující lepší práva lidí rozhodovat o procesu hledání bezpečného způsobu nakládání s vysoce aktivním odpadem (a záměrně nepoužívám termín hlubinné úložiště, i když JOPRAD k němu momentálně směřuje). Naši francouzští kolegové z nevládní organizace Mutadis (Yves Marignac a Gilles Hériard Dubreuil) prezentovali nutnost aktivního zapojení občanské společnosti do transparentního a rovnocenného procesu, stejně jako naši britští kolegové (David Lowry z Nuclear Waste Advisory Associates a Colin Wales z Cumbria Trust) a slovinská kolegyně Nadja Železnik z REC. Názor, že občanská společnost by měla být finančně podporována Evropskou unií a měla by mít možnost rozhodovat o přístupech k nakládání s radioaktivním odpadem, byl na konferenci prezentován také dvěma přednáškami francouzského výzkumného institutu IRSN, za který mluvil Christophe Serres. Tyto a mnohé další obdivuhodné osobnosti si za své dlouholeté úsilí zaslouží podporu lidí ve všech úložiškových lokalitách na světě, neboť posunují hranice možného a nemožného v jejich prospěch. Veškeré [prezentace najdete zde](#).

V posledních dekádách dochází k neustálému nastavování pravidel hry, přičemž každá ze zúčastněných stran prosazuje své zájmy – krátkodobé i dlouhodobé. Ten krátkodobý cíl pro mnohé z nevládních organizací představuje snahy organizací nakládajících s radioaktivním odpadem a regulátorů co nejdříve „uklidit“ vysoce aktivní odpad pod zem, aby se mohlo pokračovat se stavěním nových reaktorů chrlících další odpad. Na konferenci mě zaujala odpověď Bernda Grambowa z francouzského Národního institutu jaderné a částicové fyziky CNRS na moji otázku, co kdyby se v reakci na výzkum & vývoj po technické i evoluční stránce ukázalo, že hlubinné úložiště není ten nejvhodnější způsob, řekl, že kdyby to záleželo jen

na vědě, úložiště by bylo v provozu už před 30 lety, jenomže jde o politické rozhodnutí. Vzápětí ovšem sám sebe negoval, když přiznal, že s rozpustností plutonia si vědci v souvislosti s chováním vysoceaktivního odpadu nejsou jistí, což jeho osobně trápí.

Projekty na konečná úložiště Onkalo ve Finsku, KBS3 ve švédském Forsmarku, BURE ve Francii nebo v Jižní Austrálii pro třetinu světového vysoce aktivního odpadu se snaží uhladit cestičku pro další podobné projekty a navozují dojem, že „to“ experti už vyřešili. Opak je ale pravdou a Grambow z CNRS to ostatně sám řekl. Je čas zpozornět, čas se vzbudit. K tomu vám pomůže fantastický zpěv asi 100 dětí a dospělých na berlínském Festivalu of the Future 11. září 2016, kteří zpívali proti hlubinnému úložišti u nich v Gorlebenu. [Jeich: „Wake up, World...“ kolem 3. minuty je plné emoci.](#)

Olga Kališová

Otevřeno x Zavřeno

Rekordních 95 nominací prošlo přísným ověřováním čtrnáctého ročníku soutěže Otevřeno x Zavřeno. Je mezi nimi extrémní požadavek úřadu na úhradu za informace, které jiný úřad sám aktivně zveřejnil, anebo mapová aplikace, sledující z úřední desky, co úřad řeší ve vašem okolí.

V letošním čtrnáctém ročníku soutěže Otevřeno x Zavřeno aktivita veřejnosti opět překonala předchozí roky. Dostali jsme 162 nominací, zcela nejvyšší počet za historii soutěže. Veřejnost nominovala 50 pozitivních příkladů na cenu Otevřeno a 112 negativních na cenu Zavřeno.

Úspěšnost nominací je 72 %

Nominace nekompromisně ověřujeme, takže 13 % jsme jich sloučili s podobnými (aby se hlasování nerozměňovalo) a 28 % nominací kontrolou vůbec neprošlo. Buď nebyly doložené, anebo jsme zjistili, že skutečnost je jiná, než se tvrdí.

Do finále pro hlasování poroty i veřejnosti tak postoupilo 95 nominací, 37 Otevřeno a 58 Zavřeno.

U ceny Zavřeno tradičně převládají případy porušování práva na informace, kterých bylo 40. Porušování svobody projevu, nejčastěji zneužívání radničních periodik, kritizuje šest případů. 12 nominací reaguje na nedostatečnou účast veřejnosti na rozhodování, kdy vedení radnic například likviduje záznamy ze zastupitelstva nebo se ministerstvu vnitra vyčítá nedostatečné informování o zásadní reformě policie.

Na druhé straně o cenu Otevřeno bude letos soutěžit sedmnáct úřadů ukázkově poskytujících informace žadatelům nebo na webu, 13 úřadů za dobré příklady zveřejnění otevřených dat a sedm případů, kdy občané oceňují projevy otevřenosti rozhodování a svobody projevu, jako jsou významné rozsudky soudů, otevírající přístup k informacím, zapojení veřejnosti do rozhodnutí o stavbách, zvýšení objektivitu periodika nebo participativní rozpočtování. Ocenění se navrhuje i jednotlivcům – soudkyni za rozsudek, vynucující právo na informace, programátorovi za mapovou aplikaci, v níž lze sledovat informace z úředních desek podle adres, anebo národnímu koordinátorovi za osobní přínos k rozvoji otevřených dat.

Trendy

Zajímavým trendem letošního ročníku je nárůst pozitivních nominací. Ukazuje, že stále více úřadů a institucí zapojuje otevřenost do své činnosti jako klíčový prvek, na kterém staví svou úspěšnost a efektivitu.

Významně také narostl počet případů, kdy jde o data z databází: Na jedné straně se skoro zdvojnásobila pozitivní kategorie otevřených dat, na druhé se na opačném pólu - mezi případy nesprávného odepírání informací - objevuje více případů, kdy povinné subjekty odepírají přístup k různým databázím, které by bylo možné používat pro aplikace a komerční využití, tedy pravý opak otevřených dat. Například Český hydrometeorologický ústav odmítá poskytnout historická data o počasí, Dopravní podnik Prahy neumí nabídnout on-line data o aktuální poloze tramvají, ačkoliv je má a v Brně to funguje, anebo Ústav

zdravotnických informací a statistiky odepírá data o jednotlivých porodnicích.

Systematické otevírání radnic

Dalším trendem v otevřenosti je, že radnice postupují systematicky. V pozitivní kategorii letos máme více nominací, oceňujících komplexnější a systematické kroky radnic k otevřenosti. Například Žďár nad Sázavou postupuje podle přijatých Zásad transparentnosti. Velké Březno podle svého plánu Transparentní radnice zveřejnilo mimo jiné mapové vyjádření budov a pozemků v majetku obce. Podobnou sérii opatření provedl i Lanškroun. Nominace také oceňuje promyšlený postup, který pro zveřejnění otevřených dat vytvořila a realizuje radnice Prahy 8.

Extrémní obstrukce a požadavek 2,5 milionu za běžnou informaci

Obstrukcemi proslulá obec Zlobice 17x dokola protiprávně a v rozporu s nadřízeným orgánem a judikaturou odmítla sdělit údaje o odměňování, což dosahuje intenzity trestného činu maření úkolu úřední osoby.

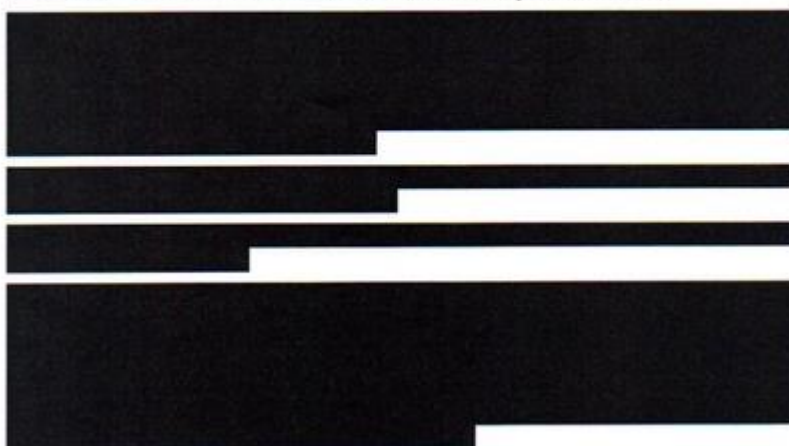
Asi největší obstrukcí ve čtrnáctém ročníku je však nominovaný požadavek Prahy 1 na úhradu 2,5 milionu Kč za poskytnutí strojově čitelného seznamu uhrazených faktur za roky 2010-2015, protože prý data nelze z účetního systému automaticky exportovat. Paradoxem je, že v kategorii Otevřeno máme hned dvě nominace, kdy prakticky stejná data byla poskytnuta bezplatně.

*Oldřich Kužílek, Otevřená společnost
o.p.s.*

Ad 7) Plán činnosti SÚRAO na rok 2013

Podrobná písemná informace k tomuto bodu je uvedena ve zprávě č. 6/73 podkladových materiálů. Materiál byl doplněn ústním vystoupením pana Prachaře, pověřeného řízením SÚRAO.

Pan Prachař stručně sumarizoval Plán činnosti SÚRAO a rozpočet na rok 2013.

Dejte hlas Správě úložišť radioaktivních odpadů

Pomozte zlepšit přístup k informacím. Letos je v soutěži OTEVŘENO x ZAVŘENO nominována také Správa úložišť radioaktivních odpadů, která Calle opakovaně odepřela významné části zápisů Rady Správy úložišť a Zprávy o kontrole tvorby rezerv na vyřazování jaderných zařízení. Více informací v této tiskové zprávě. Hlasovat můžete do 18. září zde: <http://oz.otevrenaspolecnost.cz/soutezici>.

Edvard Sequens

Spor o uran u Brzkova se protahuje, minimálně o další rok

Na základě žádosti státního podniku DIAMO v řízení o rozšíření chráněného ložiskového území poskytlo Ministerstvo životního prostředí tomuto žadateli rok času navíc na přípravu podkladů. Ať si nikdo nemyslí, že za rok změním názor, kontruje brzkovský starosta.

V rámci řízení o rozšíření chráněného ložiskového území vydalo Ministerstvo životního prostředí usnesení, kterým do 30. 6. 2017 prodloužilo DIAMU lhůtu pro doložení podkladů do spisu. K prodloužení lhůty pro doložení dokladů došlo na základě žádosti DIAMA z června 2016.

„Je třeba si uvědomit, v jaké pozici se DIAMO nachází díky nízkým cenám uranu na světových trzích a

zejména díky postoji místních občanů a samospráv k této otázce. Proto pokud bych na věc nahlížel čistě z pohledu DIAMA a jeho situace, tak se jedná o správný krok, který jim dává rok času navíc.“ vysvětluje situaci Mgr. Kliment

Základ pro dosavadní úspěšný postup vidí starosta Brzkova Aleš Bořil ve společném postupu dotčených obcí a měst na základě memoranda z roku 2014. Toto memorandum pro budoucnost bez uranu podepsali zástupci Obcí Věžnice a Brzkova, Měst Polná a Přibyslav a spolku Naše budoucnost bez uranu z.s. A dále také v tom, jak místní lidé vnímají celou věc a

neváhají svůj nesouhlas s možnou těžbou veřejně vyjádřit.

„Asi těžko někomu popíšu, kolik času a úsilí jsme společně s ostatními starosty a zastupiteli celé věci věnovali, ale bez podpory místních obyvatel bychom nemohli být úspěšní.“ uvádí brzkovský starosta a závěrem dodává: „Ať si nikdo nemyslí, že bychom za ten rok změnili na těžbu uranu názor, i nadále chceme být účastníky řízení ve věcech těžby a s těžbou nesouhlasíme a nikdy souhlasit nebudeme.“

Vzhledem k zájmu veřejnosti o tuto problematiku plánují dotčená obce a města na přelom října a listopadu 2016 veřejnou debatu, kde hodlají seznámit veřejnost a případně i zástupce médií s aktuálním stavem věci a s kroky, které již byly učiněny a také s plány a výhledem na rok 2017.

*Mgr. et Bc. Luboš Kliment,
společný právní zástupce Obce Brzkov, Města Polná, Města Přibyslav a Obce Věžnice*

Větrná energetika: nejméně 2 426 trvalých pracovních míst již v příští dekádě

Minimálně 2 426 trvalých pracovních míst v roce 2030 a 5 583 v roce 2050 - tolik může v ČR zajišťovat větrná energetika, pokud stát obnoví přiměřenou podporu pro obecní a občanské větrné elektrárny a podpoří průmysl vyrábějící čisté technologie. Představuje to jen o něco méně zaměstnanců, než poskytuje naše pivovarnictví.

Spočítala to studie připravená experty ze společnosti SEVEN pro odbory energetiků, podnikatele v oboru a Hnutí DUHA. Větrnou energetiku považuje za perspektivní i Hornicko-geologická fakulta Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava, která v tomto oboru už vzdělává studenty. Kompletní studie a shrnující infografika je ke stažení na www.hnutiduha.cz/windustry.

Během příští dekády u nás může vzniknout nejméně 1 503 nových, stálých pracovních míst, z toho bezmála 80 % ve výrobním průmyslu. Kolem roku 2050 může sektor dávat práci nejméně 5 583 lidem, pokud stát obnoví přiměřenou podporu pro obecní a občanské větrné elektrárny a podpoří průmysl.

Nové pracovní příležitosti vzniknou především v regionech. Studie odhaduje, že nejméně tři až čtyři tisíce nových míst vzniknou v oblastech, kde se budou větrné elektrárny stavět. Místní firmy se budou podílet na projektové přípravě, výstavbě, budou elektrárny provozovat i podílet se na jejich údržbě.

Podle studie přinese větrná energetika i oživení návazného výrobního průmyslu, který zaměstná nejméně dva tisíce pracovníků. Může to však být ještě víc, pokud stát podpoří i průmyslové podniky navázané na větrné elektrárny. Nejméně dvě třetiny pracovních příležitostí by měly vzniknout v malých a středních firmách: stavebních, elektroinstalatérských, strojírenských a těch, co připravují projekty výstavby větrných elektráren.

Odvětví větrných elektráren už dnes dává práci minimálně 943 lidem, z toho 629 v sedmi zmapovaných strojírenských podnicích:

- hlavní hřídele pro VtE vyrábějí společnosti Vítkovice Heavy Machinery (Ostrava) či Pilsen Steel (Plzeň),
- chrudimská společnost SIAG CZ vyrábí ocelové stožáry a nosné konstrukce strojoven,
- ložiskové prstence vyrábí firma Brück AM ve východočeském Zámrsku,
- firma Wikov MGI (Hronov na Náchodsku) spolu s českou pobočkou firmy Bosch Rexroth (Brno, Ostrava, Praha) vyrábějí převodovky,
- společnost SKF CZ vyrábí v Chodově u Sokolova mazací systémy.

Studie mapuje současná pracovní místa v sedmi výrobních podnicích vyrábějících díly pro větrné elektrárny a dále v přípravě, výstavbě, provozování i jejich údržbě. Analyzuje, jak se změní počet pracovních míst, jestliže by byla obnovena podpora pro obecní a občanské větrné elektrárny a začaly by se u nás nové větrné elektrárny stavět. Zadavatelem studie je Odborový svaz ECHO, Česká společnost pro větrnou energii, Komora obnovitelných zdrojů energie a Hnutí DUHA.

Studie pracovala se třemi scénáři budoucího vývoje větrné energetiky v ČR, které vyplývají z loňské studie Komory obnovitelných zdrojů energie:

- konzervativní scénář naplnitelný do deseti let po obnovení přiměřené podpory (přibližně do roku 2030), v jeho rámci se předpokládá instalace celkem 500 nových elektráren o celkovém výkonu 1 500 MW,
- konzervativní dlouhodobý scénář, počítá s instalací 1033 nových elektráren o výkonu 3 100 MW v roce 2050,
- optimistický dlouhodobý scénář, počítá s instalací 1933 větrných elektráren o výkonu 5 800 MW v roce 2050.

Jiří Karásek, senior konzultant SEVEn, o.p.s., spoluautor studie, řekl: „*Studie pracovních míst by se měla stát podpůrným argumentem při uvažování měst, obcí i krajů nad větrnou energetikou, protože pracovní místa v ní popsaná mají zejména regionální charakter a jsou vztažená ke konkrétnímu místu. Zároveň podporují vznik malých a středních firem v daném regionu.*“

„*Dosavadní přístup k nastartování větrné energetiky a následné pozastavení jejího rozvoje úzce připomíná situaci v oblasti energetické efektivnosti budov, kdy pozastavení dotačních titulů po roce 2010 mělo zásadně negativní dopad na stavební podniky a podniky dodávající OZE v budovách.*“

Prof. Vladimír Lapčík z Hornicko-geologické fakulty Vysoké školy báňské - Technické univerzity Ostrava

řekl: „*Institut environmentálního inženýrství Hornicko-geologické fakulty VŠB-TU Ostrava již přes dvanáct let školí odborníky v oblasti posuzování vlivu větrných elektráren na životní prostředí. Od té doby byla zpracována celá řada diplomových a dizertačních prací v oborech environmentální inženýrství a ochrana životního prostředí v průmyslu.*“

„*Institut environmentálního inženýrství již dnes zajišťuje podstatnou část výkonu fakulty, co se týče absolventů bakalářského, magisterského a doktorského studia. Do budoucna máme zájem vzdělávat experty pro projektovou přípravu větrných elektráren, rozvoj větrné energetiky proto přivítáme.*“

Karel Klusák, místopředseda Odborového svazu ECHO, řekl: „*Vznik nových pracovních míst v energetice je pro nás dobrá zpráva. Myslíme si, že přiměřená podpora pro větrnou energetiku proto má smysl, ale stát musí být opatrný. Nemělo by se určitě zopakovat to, co stát způsobil špatně nastavenými výkupními cenami pro fotovoltaiku před pár lety.*“

„*Současně je nutné říci, že výstavbu větrných elektráren ovlivňuje mnoho vedlejších vlivů, od výběru vhodné lokality až po celkový proces vedoucí k výstavbě. Ve výrobě dílů pro větrné elektrárny anebo v jejich údržbě mohou najít uplatnění někteří ze strojařů a další pracovníci, kteří dnes vyrábějí pro jiná energetická nebo průmyslová odvětví. Je dobře, že na vzdělávání vysokoškoláků pro novou energetiku se orientuje i báňská univerzita v Ostravě.*“

Štěpán Chalupa, místopředseda ČSVE a předseda Komory OZE, řekl: „*V posledních deseti letech jsou obnovitelné zdroje nejvíce rostoucím odvětvím, větrná energetika je v čele. Nepochybuji, že tento sektor může i u nás, dříve nebo později, soupeřit o prvenství s automobilovým, jako je tomu v Německu. Bez obnovení podpory pro nejlevnější zdroj elektřiny se rozvoje tohoto celosvětově velmi perspektivního sektoru však dočkáme jen těžko.*“

Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA, řekl: „*Ostrava, Náchodsko, Sokolovsko, Plzeň a východní Čechy. Tam všude - a často jde o regiony s nedostatkem pracovních příležitostí - se dnes vyrábějí součástky pro větrné elektrárny. Pokud se politici rozhodnou a obnoví podporu pro nejlevnější čistý zdroj, větrné elektrárny vlastněné společně obcemi, občany a farmáři, může toto odvětví již v příští dekádě dávat práci minimálně dvěma a půl tisícům lidí. Týká se to především malých a středních firem v regionech, kde se nezřídka bojuje o každé pracovní místo.*“

Tisková zpráva Hnutí DUHA a dalších partnerů

Konec čmeláků v Čechách

Kvalita biologických průzkumů, které se ve velkém zpracovávají v rámci procesů EIA, je značně kolísavá. Jinými slovy: Některé průzkumy jsou doslova tragické. Posledním příkladem budiž oznámení EIA na skladovou zónu u Boršova nad Vltavou, které jsme měl tu smůlu číst koncem srpna.

Nejde jen o fakt, že na mnoha místech text formulačně nenavazuje, pracuje s dojmy („lze předpokládat výskyt“), volně zaměňuje u českých i latinských názvů velká a malá písmena či kurzívu, uvádí tytéž druhy

dvakrát (někdy jen pod jiným názvem), obsahuje překlepy a neplatné biologické názvy. Hlavní potíží spočívá v tom, že autor se tváří, jako by prováděl průzkum mnoha skupin živočichů, ve skutečnosti jde ale pouze o nečetné druhy, které dokázal určit. Na tak velkém území během průzkumu těžko objevil pouze jeden druh pavouka, dva druhy motýlů, čtyři druhy brouků či dva druhy dvoukřídlých. Seznam bezobratlých tak obsahuje jen úplně triviálně určitelné druhy a žádný druh zvláště chráněný nebo zařazený do červeného seznamu.

Autor průzkumu se zjevně hodně snažil, aby nenašel vůbec nic chráněného. Takže jsem se ke svému velkému překvapení dozvěděl, že v okolí Boršova nežijí čmeláci. A soudě dle dalších průzkumů, které jsem v poslední době pročítal, to jde s čmeláky od desítky k pěti, protože na mnoha dalších místech Jihočeského kraje je autoři též nezaznamenali. Uvažoval jsem i o tom, zda neprovádějí průzkumy třeba v únoru, ale to by zase nemohli najít téměř žádný hmyz.

Boršovská EIA pracuje i s další oblíbenou fintou. Spočívá v tom, že chráněný druh se sice na místě vyskytuje, ale jeho biotop údajně nebude dotčen a investor proto nemusí žádat o výjimku k zásahu do jeho biotopu podle zákona o ochraně přírody a krajiny. U boršovské zóny tedy průzkumník přiznal, že našel ještěrku a ropuchu, ale pouze v okrajové části budoucího areálu, kde se nebudou haly stavět. Osobně si představuji, že obě zvířátka ještě dlouho pozoroval, aby se ujistil, že odešla z místa nálezu správným směrem, tedy pryč od budoucích hal.

S editací textu si autor zjevně nedal velkou práci, jinak by mu patrně neuniklo, že na několika místech zaměnil Vltavu za Labe. Nebo že jednou popisuje území jako „nevyužívané louky, remízy a olšiny“, zatímco jinde o něm tvrdí, že jde o ornou půdu. Nebo že používá neexistující termíny jako „migrační vlastnosti území“ (požadavky na ně prý budou dodrženy, jen se neví jaké).

Kapitola „Vlivy na obyvatelstvo“ má v oznámení celkem šest řádků, přičemž ve třech se řeší věci naprosto nesouvisející s posuzovaným záměrem (německý název Boršova a vodácké využívání Vltavy). Ve zbylých třech řádcích se pak píše, že vlivy budou minimální a už byly vyřešeny v jiných kapitolách.

Kdysi jsem (naivně) věřil, že se problém nekvalitních biologických průzkumů a dokumentů zpracovávaných v rámci procesů EIA podaří vyřešit systémově. Hluboce jsem se mýlil. Takže mi nezbyvalo než (naivně?) doufat, že boršovský areál projde dalšími fázemi procesu EIA a autoři dokumentace či posudku se pokusí napravit chyby nahromaděné v oznámení. Situaci však vyřešil sám investor, na jehož žádost byl proces EIA v září zastaven.

Jiří Řehounek

Geocaching ve službách ochrany přírody pokračuje i letos

V loňském roce umístila Calla ve spolupráci s Oldřichem Nedvědem z Přírodovědecké fakulty JU do vybraných pískoven v jižních Čechách tzv. cache (neboli „kešky“). Cílem tohoto ojedinělého projektu bylo zjistit, zda může geocaching prospět ochraně ohrožených druhů.

„Opuštěné pískovny poskytují útočiště druhům, které v dnešní krajině nenacházejí vhodná stanoviště. Často jde o živočichy, rostliny či houby vázané na živinami chudá místa, jako jsou písčiny, suché trávníky, rašeliniště nebo drobné tůně. Takové plochy však rychle zarůstají a ohrožené organismy z nich mizejí. Proto je ochránci přírody často

uměle narušují, což stojí čas a peníze. Geocaching by mohl ukázat tato zajímavá místa lidem a zároveň jejich narušování zajistit téměř zadarmo,“ vysvětluje Jiří Řehounek, který má projekt v Calle na starosti.

V loňském roce byla v rámci projektu položena cache v pískovně Lžín na Soběslavsku a také minisérie pěti „kešek“ s názvem Borovanské pískovny, jejíž součástí jsou Pískovna u Žemličky, jílovická Pískovna Na zastávce a Pískovna Třebeč. Letos přibýly tři nové cache – dvě v komplexu mladošovických pískoven na Českobudějovicku (Farská pískovna, Cepáků pískovna), jedna také v pískovně u Spolí na Třeboňsku.

„Biologové už dlouho vědí, že mnoha vzácným a ohroženým druhům určitá míra narušování vyhovuje. Některé dokonce potřebují i úplně holé plošky bez vegetace. Týká se to např. mnoha samotářských včel, brouků, rovnokřídlých, ale i některých rostlin nebo plazů. Využití geocachingu v ochraně přírody tedy spojuje příjemné s užitečným,“ říká entomolog Oldřich Nedvěd z Přírodovědecké fakulty JU, který se geocachingu ve volném čase intenzivně věnuje.

V loňském roce sledovaly cache a jejich okolí také botaničky z pracovní skupiny Ekologie obnovy při katedře botaniky Přírodovědecké fakulty, aby zjistily, zda mohou geocacheři skutečně udržovat nebo zvětšovat plošky s rozvolněnou vegetací. Jejich průzkumy odhalily, že velice záleží na umístění cache. Nejlépe se osvědčilo narušování geocachingem v Pískovně Lžín.

„Po prvním roce se zatím zdá, že nejlepší bude cache umísťovat na svahy a dobře zvažovat, odkud budou geocacheři chodit. Protože tento způsob narušování vzácných stanovišť dosud nikdo v praxi nezkoušel, učíme se za pochodu. Zdá se však, že by geocaching v ochraně vzácných stanovišť mohl najít své místo,“ shrnuje dosavadní zkušenosti Klára Řehouňková z pracovní skupiny.

Nápad využít geocaching v ochraně přírody vznikl při předloňském celostátním kole ekologické olympiády středoškoláků, které proběhlo v jižních Čechách. Studenti řešili v terénu praktický úkol, jak co nejlépe ochránit přírodu starého kamenolomu. Využití „kešku“ napadlo vítězný tým pražského sdružení Arachné (Lucie Studená, Jasna Simonová a Klára Daňková). Do praxe ho pak uvedli ochránci přírody z Cally a přírodovědci z Jihočeské univerzity.

Další informace o projektu naleznete na nové webové stránce „Objevte svou pískovnu“, kterou Calla spustila na konci loňského roku (www.calla.cz/objevtesvoupiskovnu/geocaching).

Tisková zpráva Cally

Prosba o milost

V neděli 4. září měl televizní premiéru dokumentární film režiséra Josefa Dlouhého "Prosba o milost" o rekultivacích a jejich vlivu na přírodu. Na natáčení dokumentu se podíleli jihočeští specialisté z Biologického centra AV ČR, Přírodovědecké fakulty JU a Cally. Uvidíte v něm i řadu jihočeských „postindustriálů“, např. Cep II, Pískovnu Lžín, Pískovnu u Dračice, kamenolom na Pacově hoře, rašeliniště Soumarský most nebo odkaliště Hodějovice.

Film si mohou zájemci přehrát na webových stránkách České televize: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/216562248420017-prosba-o-milost/>.

Jiří Řehounek

MALÝ OPRAVNÍK BIOLOGICKÝCH OMYLŮ

Kravec na lopuchu

Setkání s přírodovědným dítětem na vás může zanechat následky, jak se letos ukázalo na naší dovolené v Jeseníkách. Na vyhlídce pod Velkým kotlem jsme potkali rodinu se dvěma náctiletými syny. Otec byl oděn do lesácké kamizolky a starší syn do lesáckého trička. A náš osmiletý Jáchym začal hodnotit místní brouky.

„To je Oreina,“ pronesl znalecky nad modrou a lesklou mandelinkou.

„To je kravec, mi říkali,“ opravila mého syna matka rodu.

„Ne, to je mandelinka,“ nedal se Jáchym a když jsem ho slovně podpořil, přešel do protiútoky: „Ono jich je tady v Jeseníkách víc druhů.“

„No aby ne,“ pokračovala za zarytého mlčení zbytku rodiny paní, „když jsou tady všude ty lopuchy, co jim tak chutnají.“

„To je havez,“ usadil ji Jáchym.

Po těch slovech celá rodina tiše a kvapně opustila vyhlídku.

Jiří Řehounek

Biodiverzitou za lepší úrodu

Základní poučka v ekologii praví, že kdo chce mít ve svém okolí velkou druhovou diverzitu, musí vytvářet co nejrozmanitější prostředí. Přitom moc nezáleží na tom, jestli máte zahrádku jako dlaň nebo se staráte o desítky hektarů luk. Máte-li rádi pestrobarevný rej motýlích křídel, letní cvrkot sarančí a kobylek a květy obsypané všelijakým dalším hmyzem, potřebujete vytvořit mozaiku různě obhospodařovaných ploch.

Krásně jsem si to letos ověřil na moravsko – slovenském pomezí, když jsme stoupali na vrch Kobyla v Bílých Karpatech. Na české straně hranice jsme došli na louku u lesa, kde na několika metrech čtverečních poletovalo nejméně patnáct druhů denních motýlů. Prošli jsme lesem na slovenskou stranu a kam oko dohlédlo, rozprostíralo se sušící seno. Slovenští hospodáři „nebrali zajatce“, louky byly posekané od obzoru

k obzoru, od lesa k lesu (sami se můžete přesvědčit na fotografii). Jen na několika místech, kde neukázněný les nekončil dostatečně rovně, se nedostala sekačka až na okraj louky. V těchto úzkých pásích neposečené louky bylo doslova narváno, neboť se tam uchýlily desítky sarančí a kobylek, zatímco motýli zjevně emigrovali na Moravu a jejich housenky důslednou péči nepřežily.

Místo přitom patřilo do CHKO Biele Karpaty, kde by měli mít péči o biologickou rozmanitost v popisu práce. Nechci spekulovat, jestli za tuhle „insektidu“ mohou dotace, kvůli kterým louky snímkuje satelit, pohodlnost hospodáře nebo nedůslednost státní ochrany přírody. Víím, že změnit způsob hospodaření není snadné a rychlé ani v České republice. Minimálně ve zvláště chráněných územích bychom se o to však měli alespoň snažit. Péče o chráněnou přírodu a krajinu by přece měla dávat příklady hodné následování.

Přestože to může vypadat divně, i trávníky v našich městech lákají spoustu zajímavých živočichů, často se však pro ně stávají ekologickou pastí. Letošní léto městské zeleni celkem nahrávalo. Namísto loňského a předloňského sucha častěji přšelo a tak se trávníky v mnoha městech vesele zelenaly i na konci prázdnin. I tak ale nešlo přehlédnout, že péče o ně si s populacemi hmyzu pěkně pohrává. Jeden den se procházíte kolem rozkvetlého trávníku se spoustou motýlů, kteří sají nektar a kladou vajíčka na svoje

živné rostliny. A druhý den můžete pozorovat leda pažit wimbledonského stříhu, odkud motýli odlétli a jejich housenky zahynuly hlady. Opravdu chceme, aby městské trávníky sloužily jako pouhá odkladiště psích exkrementů?

V teplejších oblastech našeho státu navíc na vyholených trávnících obzvláště vynikají pečlivě obsekávané akáty, pajasany žláznaté a javory jasanolisté. Podaří-li se jim totiž dorůst alespoň do určité výšky, nechávají je správci městské zeleně na pokoji, protože se stanou „dřevinami rostoucími mimo les“. Paradoxně tak ve městech necháváme původní květiny, motýly a saranče, ale nepůvodní invazní stromy, které našim druhům ubírají prostor a jejich likvidace nás na mnoha místech stojí značné finanční prostředky.

Situaci na chráněných (i nechráněných) loukách a městských trávnících můžeme jako občané řešit pouze nepřímo, protože většina z nás takové pozemky nevlastní. Češi jsou však přeborníci v zahrádkaření a tato parádní disciplína našeho národa poskytuje pro podporu biodiverzity nepřeberné množství možností. Zahrady a zahrádky u nás najdeme u rodinných domků i paneláků, v

zahrádkářských koloniích, u chat a chalup, u zámků či škol, dokonce i v průmyslových areálech. Vysazení nektaronosných rostlin, výstavba hmyzího hotelu nebo různorodé sekání trávníku jsou přitom nenáročná opatření, která nám nijak neuškodí a přírodě prospějí.

Péče o zahradní, luční nebo městskou biodiverzitu se nakonec odrazí nejen v množství elegantních motýlů, ale i v opylování zahradních rostlin a ovocných dřevin, tedy i v množství úrody. A na to by mohli slyšet i shánčliví čeští pěstitelé.

Jiří Řehounek

Skoro šest milionů kg/l herbicidů spolykaly loni naše pole a trávníky

Loni se u nás spotřebovalo téměř šest milionů kg/l herbicidů a desikantů (látek na vysoušení rostlin). Výrazně přitom stoupl podíl glyfosátu na celkovém množství těchto přípravků - zatímco v roce 2000 tvořil glyfosát zhruba 16 % použitých herbicidů a desikantů, v roce 2015 to bylo dvakrát tolik, téměř 32%. Herbicidy a desikanty tvořily v minulém roce 47 % všech přípravků "na ochranu rostlin a rostlinných produktů" - vyplývá to ze Zprávy o stavu zemědělství za rok 2015.

Glyfosát byl přitom označen Světovou zdravotnickou organizací za pravděpodobný karcinogen a je nebezpečný pro lidské zdraví a životní prostředí. Přesto byla jeho registrace Evropskou komisí dočasně prodloužena do konce roku 2017, i když prodloužení nezískalo dostatečnou podporu členských států ani Evropského parlamentu. Během této doby by se měla ke zdravotním rizikům glyfosátu vyjádřit také Evropská agentura pro chemické látky (ECHA).

Evropský komisař pro zdraví a bezpečnost potravin nicméně doporučil členským státům, aby v každém případě výrazně omezily používání glyfosátu zejména na zahradách a veřejných prostranstvích, jako jsou parky a dětská hřiště, a minimalizovaly jeho použití na předsklizňové dosoušení. Evropské státy v červenci odhlasovaly text navazujícího nařízení Evropské komise, které určuje omezení pro použití glyfosátu. O termínech a formě omezení budou jednat členské země včetně ČR, která byla dosud k použití glyfosátu vstřícná.

Hnutí DUHA proto zveřejnilo na konci června výzvu českým ministrům zemědělství, zdravotnictví a životního prostředí, ve které žádá výrazné omezení použití glyfosátu u nás. Celé znění výzvy i možnost výzvu podpořit je na stránkách www.parkybezchemie.cz. K výzvě se už připojilo téměř 900 lidí. Výzvu jsme ministrům předali i s prvními osobními vzkazy lidí, kteří výzvu podporují. Ze známých osobností výzvu podporují například specialistka na zdravotní prevenci a výživu Margit Slimáková nebo zemědělec a lesník Daniel Pitek.

"Zbytky Roundupu se běžně nachází v našem životním prostředí i v našich tělech. Tento celosvětově nejpoužívanější herbicid přitom může vést k systémové toxicitě a být jedním z důležitých rizikových faktorů vývoje mnoha chronických onemocnění. Přesto si jej stále mnozí postříkujeme na trávníky a chodníky okolo domů, města jej běžně používají na veřejných plochách a další podstatné navýšení jeho spotřeby se očekává v případě pěstování geneticky modifikovaných potravin. Proto podporuji výzvu Hnutí DUHA," říká Margit Slimáková, specialistka na zdravotní prevenci a výživu.

"Ročně se u nás spotřebuje velké množství herbicidů a desikantů na dosoušení rostlin, přestože často je jejich použití jen zbytečným hazardem a zátěží pro zdraví lidí i životního prostředí. Podíl glyfosátu, pravděpodobně karcinogenní látky, přitom stoupá. Vyzýváme proto české ministry, aby se zasadili o zdravější prostředí pro všechny. Lidé se mohou k naší výzvě připojit a ukázat tak, že jim toto téma není lhostejné," dodává Klára Kyralová, expertka na potraviny a zemědělství z Hnutí DUHA.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

Hlavalamy obsahují nebezpečné látky poškozující paradoxně i intelekt

Arnika spolu s mezinárodní sítí nevládních organizací IPEN v italské Florencii zveřejnila výsledky průzkumu, který se zaměřil na hlavalamy známé jako „Rubikovy kostky“. Výsledky jsou znepokojivé. V bezmála devadesáti procentech vzorků se objevily škodlivé látky ze skupiny tzv. bromovaných zpomalovačů hoření (BFR), včetně těch, které jsou přímo zakázány Stockholmskou úmluvou. Paradoxem je, že hlavalamy, které by měly rozvíjet dětský intelekt, obsahují toxické látky, které ho naopak poškozují. Do plastových hraček se dostávají recyklační plastových částí elektroodpadu. Arnika i IPEN proto prosazují přísnější normy, které by tyto látky celosvětově a definitivně z procesu recyklace vykázaly.

„Rubikovy kostky jsme si v průzkumu vybrali proto, že je řeší bystré a chytré děti. Nekontrolovanou recyklaci elektroodpadu obsahujícího toxické látky naopak za příliš moudrou považovat nemůžeme. Jde o zbytečné ohrožení spotřebitelů a tyto praktiky navíc znevažují úlohu recyklace, která šetří suroviny i energii,“ říká Jitka Straková z Arniky, koordinátorka průzkumu, která studii na konferenci ve Florencii prezentovala.

Výskyt BFR výzkum Arniky a IPENU prokázal v plastových hlavalamech z 16 zemí světa včetně České republiky a dalších čtyřech zemí EU. Konkrétně byly objeveny dva toxické polybromované difenylethery - oktaBDE a dekaBDE. Kromě již zmiňovaného negativního dopadu na intelekt dětí a vývoj mozku plodu mají tyto látky řadu dalších škodlivých efektů: ovlivnění imunitní systému, reprodukčního cyklu nebo poškození jater. Negativně ovlivňují hormonální rovnováhu organismu, a zkoumají se i jako potenciálních neurotoxiny a karcinogeny.

Stejně jako další zpomalovače hoření našly dříve tyto látky široké uplatnění při výrobě rozličné elektroniky. Látka oktaBDE se dnes již nesmí vyrábět (v roce 2009 se na tom shodli signatáři Stockholmské úmluvy) a očekává se, že látka dekaBDE bude zakázána při dalším zasedání Stockholmské úmluvy. Problémem ale zůstává právě recyklace elektroodpadu, který je obsahuje. Ta je totiž prozatím povolena až do roku 2030. Arnika a IPEN usilují o zrušení těchto výjimek a definitivní vytlačení škodlivých zpomalovačů hoření z recyklačního procesu a tím i trhu.

Celkově bylo prověřeno 47 vzorků (z toho 41 hlavalamů). Ve 40 z nich (85 %) se vyskytovaly problematické koncentrace zakázaného oktaBDE. 42 vzorků obsahovalo dekaBDE (89 %).

„Náš nález zakázaných chemikálií z elektronického odpadu v běžně dostupném spotřebním zboží je zřejmě jen špičkou ledovce. Vzhledem k nedostatečnosti předpisů jsou pravděpodobně tyto látky recyklovány i do mnohých dalších výrobků. A to aniž by to spotřebitelé tušili,“ říká Thony Dizon, koordinátor průzkumu na Filipínách. Výrobky z tohoto ostrovního státu z výzkumu vyšly vůbec nejhůře.

„Žádáme zodpovědné instituce a politiky, aby v zájmu zdraví dětí i zaměstnanců nepovolovali žádné výjimky týkající se perzistentních organických látek, jako jsou oktaBDE a dekaBDE. Tato špinavá recyklace probíhající většinou v chudších zemích, šíří jedy až do našich domovů a těl,“ dodává Thony Dizon.

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Legislativa EU na ochranu přírody sice pomáhá polním ptákům, ale není schopná zabránit jejich dalšímu úbytku

Nová vědecká studie publikovaná v odborném časopise Conservation Letters ukazuje, že Směrnice o ptácích EU a agroenvironmentální programy EU mohou pomoci chránit ptáky zemědělské krajiny, avšak jejich pozitivní vliv je utlumen devastujícím vlivem intenzifikace zemědělství. Studie, na níže se podílelo 25 odborníků z celé Evropy, vznikla pod vedením České společnosti ornitologické a ve spolupráci s UP Olomouc a UK Praha.

Ve vědeckém článku „Tracking Progress Towards EU Biodiversity Strategy Targets: EU Policy Effects in Preserving its Common Farmland Birds“, který vyšel v pátek 12. 8. 2016 v časopise Conservation Letters, se autoři zaměřili na vztah mezi změnami početnosti ptáků, Společnou zemědělskou politikou EU a Směrnicí o ptácích EU.

Výzkumníci analyzovali změny početnosti 39 běžných druhů ptáků charakteristických pro zemědělskou krajinu Evropy v období let 1981 až 2012. Výsledky potvrdily dřívější zjištění, že intenzifikace zemědělství má na ptáky negativní vliv. Studie současně ukazuje, že legislativa EU na ochranu ptáků, tj. Směrnice o ptácích, spolu s opatřeními ve prospěch biodiverzity v rámci zemědělských dotací, tzv. agroenvironmentální programy, mohou zmírnit úbytek polních ptáků. Nemohou však tento úbytek zvrátit, neboť jejich vliv nestačí napravit důsledky intenzifikace zemědělství v Evropě. Nelze očekávat, že se tyto negativní trendy zastaví, dokud nebude zásadně změněna podoba zemědělských dotací v Evropě.

Ariel Brunner z Evropského oddělení BirdLife International k tomu říká: „Tato nová studie znovu potvrzuje výsledky kontroly efektivity legislativy EU na ochranu přírody (tzv. Fitness check of the Birds and Habitats Directives) provedené nedávno Evropskou komisí: legislativa na ochranu přírody v EU funguje, pokud je správně aplikována. Avšak nemůže zvrátit destrukci živé přírody podporovanou perverzními nástroji jako je Společná zemědělská politika EU. Tato studie je dalším dokladem, že Evropská komise musí objektivně zhodnotit, zda Společná zemědělská politika naplňuje své cíle v ochraně biodiverzity. Studie podporuje to, o co již žádá více než 100 nevládních organizací: okamžité zhodnocení účinnosti (fitness check) Společné zemědělské politiky.“

„V České společnosti ornitologické analyzujeme údaje ze sčítání ptáků v Evropě již od roku 2002. Každoročně nám výsledky ukazují stále se zhoršující obrázek – i přes všechny reformy Společné zemědělské politiky polní ptáci v Evropě nadále ubývají. Pro ornitologa i řadového občana je frustrující, že se za veřejné peníze nadále ochuzujeme o ty (donedávna) nejběžnější ptačí druhy,“ komentuje výsledky spoluautor studie Petr Voříšek z ČSO.

Tisková zpráva ČSO (redakčně upraveno)

Jak mít šetrnější domácnost?

Ekoporadna Rosa vytvořila webovou aplikaci, kde jednoduchým zaklikáním otázek zjistíte, nakolik je Vaše domácnost ohleduplná k životnímu prostředí. Dozvíte se nejen, jak je Vaše hospodaření šetrné k přírodě, ale sami si můžete vybrat své vlastní krůčky (či velké skoky) vedoucí k vlastní šetrnější domácnosti.

Na stránkách <http://www.ekospotrebitel.cz/ekodomacnost/> si vyberte téma, které vás zajímá (např. úklid, nákup, jídlo, dámské hygienické potřeby, energie v domácnosti atd.) a úroveň (1 znamená nejjednodušší realizaci změny, v podstatě ihned) a pak jen zaklikněte odpověď.

Důležité je dotazník uložit do ekokošíku a dokončit "objednávku" vyplněním e-mailu (to znamená, že na mail vám potom přijde upozornění, co jste si zaškrtnuli, že chcete změnit, aby bylo vaše chování šetrnější). Dotazník trvá 5 min. Ať se vám v zelené domácnosti lépe žije!

Kateřina Vokůrková, Rosa, o.p.s. - společnost pro ekologické informace a aktivity

Kontrola kotlů v domácnostech

Poslanecká sněmovna schválila 7. září 2016 novelu zákona č. 201/2012 Sb o ochraně ovzduší. Nejdiskutovanější změnou, kterou novela přináší je pravomoc úředníků vstoupit do domácnosti a zkontrolovat, čím lidé topí ve svém kotli. Úředníci by díky nové úpravě měli dostat pravomoc přijít k lidem domů (ovšem pouze do prostor kotelny a skladu paliva) a zkontrolovat, zda nespalují odpady. Má to být metla na lidi, kteří jsou opakovaně bezohlední ke svým sousedům, když pálí odpadky a vypouštějí do vzduchu rakovinotvorné látky. Novelu nyní posoudí Senát, poté ji dostane k podpisu prezident. Kontroly by tak mohly začít fungovat od Nového roku 2017.

Ke kontrole bude moci dojít jen na základě důvodného opakovaného podezření. Podnět může přijít od občana či firmy, nebo kontrolu může při důvodném podezření iniciovat samotný úřad. Úřad s rozšířenou působností se pak rozhodne, jak zareaguje. Buď mu důkazy neprijdou jako důvodné a odloží to, nebo si úřad opatří další důkazy. V případě důvodného podezření na porušení zákona majitele písemně vyzvou, aby zjednal nápravu. Upozorní ho přitom na platnou legislativu a jeho povinnosti, které z ní vyplývají. Když tak zjevně neučiní, budou k němu moci přijít na kontrolu. Lidem, kteří by úředníky domů nepustili, bude hrozit postih až 50 tisíc korun.

V rámci podnětů může být jako důkaz porušení zákona použita fotodokumentace kouře nebo výpovědi svědků. Pokud by důkazem byla videonahrávka, bude muset být alespoň třicetiminutová, aby bylo jasné, že se nejednalo o fázi roztápění.

Úředníci se nemohou libovolně pohybovat po domě. Občan bude povinen umožnit úředníkovi přístup ke kotli, případně ke skladu paliva. Nikam jinam. Samotný průběh kontroly je popsán v zákoně o kontrole. Sankce za „nelegální topení“ je stanovena až na 50 tisíc Kč.

Podle ministra životního prostředí tak obce dostanou do ruky účinný nástroj, jak zabránit lidem v pálení PET lahví nebo jiných zdraví nebezpečných odpadů v domácích kotlích. To je sice protizákonné už dnes, obcím ale chybí nástroj jak pálení odpadů spolehlivě dokázat.

Někteří poslanci hodnotí zákon jako omezování domovní svobody (chtějí to napadnout u Ústavního soudu). Ovšem MŽP upozorňuje, že právě s ústavními právníky zákon připravovala. Výsledkem je podle MŽP takový zákon a postup kontroly, který by měl být ústavně konformní. Ať už je názor na tento zákon jakýkoliv, já osobně jsem přesvědčen, že ochrana veřejného zdraví je to nejdůležitější.

*Jaroslav Valevský ml., konzultováno s tiskovou mluvčí Ministerstva životního prostředí
Bc. Petrou Roubíčkovou*

Skládka v katastru Hůr už patří minulosti

Od 30. srpna 2016 již stroje pilně pracují na „Odstranění ilegálního skladu odpadů po společnosti Profiakont s.r.o. v k.ú. Hůry“. Právě tak se jmenuje projekt podpořený Ministerstvem životního prostředí, který řeší léta se vlekoucí problém se skládkou odpadu v katastru obce Hůry. Naposledy na sebe skládka upozornila rozsáhlým požárem v srpnu 2015, kdy i my v Rudolfově jsme si uvědomili, jak se nás tento problém týká.

Již od února 2015 se snažíme informovat o jednotlivých krocích, které vedly k nynějšímu stavu věci. Na začátku letošního roku byla Jihočeskému kraji přidělena dotace Státního

fondu životního prostředí na likvidaci odpadu ze skládky v Hůrách. V letošním prvním pololetí proběhlo výběrové řízení, ze kterého jako vítěz vzešla společnost AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. Společnost AVE odveze celkem 6000 tun odpadu. Některý odpad se vozí k dotřídění, ale většina se musí skládkovat.

Celkové náklady na likvidaci odpadu jsou vyčísleny na 8 026 494,- Kč. Z toho 6, 4 mil. Kč je dotace od SFŽP, 1 mil. Kč je z rozpočtu obce Hůry a o zbytek se rozdělí město České Budějovice a Jihočeský kraj.

Ostatně jsem také rád, že i rudolfovský spolek Náš domov mohl alespoň třeba malým dílem přispět k likvidaci skládky. Upozornil obec Hůry na dotační titul Operačního programu Životní prostředí na sanaci skládek, nechal zpracovat odborný posudek od Agentury ochrany přírody a krajiny, inicioval a zúčastnil se jednání s Inspekcí životního prostředí v ČB, zúčastňoval se jednání na Krajském úřadě Jihočeského kraje.

Pokud se neobjeví výrazné komplikace a práce poběží stávajícím tempem, měla by být skládka zlikvidována do konce října 2016.

Chtěl bych tímto moc poděkovat za rudolfovské občany starostovi Hůr panu Jiřímu Borovkovi, protože tento problém se týkal i nás, kteří v Rudolfově žijeme.

Milan Třebín

POZVÁNKY NA AKCE

Calla Vás srdečně zve na přírodovědnou vycházku

„Kroužkování v Šindlových Dvorech“

S ornitologem Petrem Veselým (PřF JU) a entomologem Jiřím Řehounekem (Calla)

Vycházka zaměřená na poznávání ptáků a dalších zajímavých organismů, jejíž součástí budou ukázky odchytu a kroužkování. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny.

Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Sobota 24. 9. 2016 od 9:30 hod.

**Sraz na zastávce českobudějovické MHD Litvínovice, Šindlovy Dvory, Náves (linka č. 16,
vyčkáme příjezdu autobusu MHD v 9:26)**

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, <http://www.calla.cz>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

**Hnutí DUHA České Budějovice a Calla
vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelených čtvrteků**

Ekologická stopa

s Viktorem Třebickým z organizace CI2

Dá se žít na ekologický dluh? Jak zatíží například letecká doprava naší Zemi?

Ve čtvrtek 20. října 2016 od 18:15 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel: 380 311 459

ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Akce se koná za finanční podpory Jihočeského kraje a sítě Krasec.

Calla Vás zve na besedu

Jak se pozoruje a fotí česká divočina?

Divočina zdaleka nejsou jen národní parky a místa, která člověk neovlivnil. Stačí vědět, jak se koukat, a příroda se vám odmění. Ptáci barevní jak papoušci nebo naopak maskovaní tak, že vypadají jako kůra stromů? Plaché šelmy, které nás potkávají a my o nich ani nevíme? Tajemná zvířata noci a jejich neobvyklé zvuky? Na besedě s fotografem divoké přírody a zakladatelem projektu Setkání s rysem Martinem Tomášem se dozvíte, jak v přírodě pozorovat různá zvířata, jaké zajímavé situace se dají zažít a třeba i jak dobře využít fotografickou techniku.

Ve čtvrtek 3. listopadu od 18,15 do 20 hodin

v galerii Měsíc ve dne v Českých Budějovicích, Nová ul. 3.

Akce se koná v rámci Jihočeských dnů s Krascem za finanční podpory Jihočeské krajské sítě environmentálních center KRASEC a Jihočeského kraje.

Festival ptactva 2016 – Jihočeský kraj

České Budějovice

Sraz v neděli 25. 9. od 8:00. Vycházka povede od zastávky MHD Milady Horákové směrem na Vrbenské rybníky (okolo ryb. Mladohaklovský, V. Vávrovský, Domin a Černiš). Ukázka odchyty a kroužkování ptáků, pozorování a povídání na zajímavá témata (ochrana ptáků apod.). Pořádá: Jihočeský ornitologický klub, vede: Jan Havlíček a Jana Beránková (tel.: 721 429 652, email JanHavlicek.cz@gmail.com).

České Budějovice

Sraz v sobotu 1.10. v 10:00 na točně trolejbusu č. 9 v Českém Vrbném u Českých Budějovic. Vycházka k Vrbenským rybníkům a okolí podle aktuální atraktivnosti lokalit. Pravděpodobné ukončení akce v Haklových Dvorech (autobus č. 21). Pozorování ptactva, povídání o ptačí oblasti Českobudějovické rybníky, možná ukázka odchyty a kroužkování ptáků. Pozvánku najdete [ZDE](#). Vede Vojtěch Kubelka (kubelkav@gmail.com), tel. 721 018 336.

Chobot u Blatné

Sraz v neděli 2. 10. v 9:00 v obci Chobot u Blatné u hřiště (GPS 49°27'42.201"N, 13°56'9.330"E; po příjezdu od Blatné doprava na Střížovice, možné přijet i ráno v 6:54 autobusem od Strakonice do Myštic a přijít podél rybníka, další bus přijede do Myštic v 8:23). Vycházka povede podél rybníka Labuť (největšího na Blatensku) směrem ke Střížovicím. Bude možné zhlédnout ukázkou kroužkování (v rámci dlouhodobého výzkumu ptačích populací na Blatensku). Kdo se mailem předem nahlásí a přijede do Myštic (či do Chobota) do 7:00 může se s kroužkovateli zúčastnit i začátku kroužkovací akce.

Pro zájemce ji uspořádají ornitologové ze ZO ČSOP 20/04 Blatná - kontaktní osobou je Petr Pavlík a ukázky kroužkování zajistí kroužkovatelé Petr a Martina Loudovi a Jaroslav Fořt. Pozvánku najdete [ZDE](#). Kontakt na organizátory: csopblatna@seznam.cz. Zprávy z minulých akcí najdete na webu www.csop.cz/blatna.

Ražice u Písku, rybník Řežabinec,

V neděli 2.10. jste od 9 do 13 hodin očekáváni na stálém stanovišti u pozorovací věže u rybníka Řežabinec (přístupová cesta vede od železničního přejezdu v Ražicích u Písku po malé asfaltce vedoucí těsně podél žel. trati směrem na západ (=směr Strakonice, Plzeň), kolem rybářské bašty (kdo jede autem, může parkovat 100 m za baštou před zákazem vjezdu) a po cestě mezi rybníkem a tůňemi dojdete až k pozorovací věži, celkem asi 1,5 km). Připravena je ukázka odchyty a kroužkování ptáků, zajímavé vyprávění o nich a pozorování vodních ptáků na hladině rybníka silným dalekohledem. V případě dostatečného počtu zájemců i procházka s ornitologem za ptáky kolem rybníka – odchody v 10:00 a/nebo v 11:00. Nezapomeňte si dalekohledy. Vedou Jiří Šebestian a Karel Pecl, zoologové Prácheňského muzea v Písku. Kontakty: E-mail: sebastian@prachenskemuzeum.cz, tel.: 382 201 111, 607 720 398

Akce Festivalu ptactva v ostatních krajích najdete na webu České společnosti ornitologické: <http://www.cso.cz/index.php?ID=2945>

Exkurze Blatského muzea z cyklu Přírodou krok za krokem

OVOCNÉ ALEJE V OKOLÍ CHOTOVIN

Vycházka za tradičními odrůdami ovocných stromů ze Stoklasné Lhoty přes Vrážnou a Polánku do Chotovin (s ukázkami a ochutnávkou jablek a hrušek)

neděle 9. 10. 2016

vedoucí: Ing. Zdeněk Buzek

sraz: Stoklasná Lhota, zastávka MHD, 9:35 (po příjezdu autobusu MHD) možnost dopravy z Tábora: z autobusového nádraží spojem MHD č. 20 s odjezdem v 9:26, zpět vlakem Chotoviny 15:13 – Tábor 15:21
délka trasy: cca 7 km doporučujeme vzít si s sebou oběd

Program celého cyklu najdete na www.blatskemuzeum.cz.

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do konce září 2016. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!